

GENEL SAĞALTIM İLKELERİ

DOI: 10.37609/akya.3747.c312

BÖLÜM 5

Zahid Terofik AĞAOĞLU¹
Ebubekir CEYLAN²

1. GİRİŞ

Sindirim sistemi hastalıklarında sağaltım, spesifik etyolojiye yönelik tedavilerle destekleyici girişimlerin birlikte yürütülmesini gerektirir. Bu bölümde, gastrointestinal hastalıkların genel tedavi prensipleri sistematik bir şekilde sunulmuştur.

2. TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Gastrointestinal sistem hastalıklarında tanı konulduktan sonra belirli tedavi prosedürleri bulunmaktadır. Bu tedavi prosedürleri spesifik tedaviler ve destekleyici tedaviler olarak ikiye ayrılır. Spesifik tedaviler hastalığın tanısı konulduktan sonra altta yatan sebebe yönelik gerçekleştirilen tedavilerdir. Altta yatan sebepler ortaya konul-

mamışsa veya spesifik bir tedavi yapma imkanı bulunmuyorsa, destekleyici tedavi uygulamaları yapılmalıdır. Destekleyici tedaviler özellikle akut vakalarda endikedir.

3. GASTROİNTESTİNAL FLORANIN DÜZENLENMESİ

Gastrointestinal sistemin florası veya mikrobiyomunda görülen anormallikler, primer olarak gastrointestinal hastalıkların bir sonucu olarak oluşabilirken, başka bir hastalığın gelişimi sırasında sekonder olarak da ortaya çıkabilmektedir. Floranın düzeltilmesi ile birlikte gastrointestinal sistem hastalıkları daha hızlı iyileşebilmektedir. Kedi ve köpeklerde bu amaçla prebiyotikler, probiyotikler ve simbiyotiklerin kullanılması hastalıkların akut

Spesifik Tedavi Yöntemleri	Destekleyici Tedavi Yöntemleri
Antimikrobiyaller	Sıvı-elektrolit tedavisi
Antihelmintikler	Antiemetikler
Antifungaller	Prokinetikler
Toksin antidotları	Orogastrik veya nazogastrik entübasyon
İmmunosupresifler	Analjezikler
Anti-enflamatuarlar	Sekonder bakteriyel enfeksiyonlara karşı antimikrobiyaller
Diyet tedavisi	
Cerrahi müdahaleler	

¹ Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., zagaoglu@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0001-5707-405X

² Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları AD., ebubekirceylan@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-3993-3145

ilaçtaki magnezyumun %20'si sistemik olarak emilir ve böbreklerden elimine edilir. Ancak aşırı emilimin şekillendiği durumlarda hipermagnezemi ve metabolik alkaloz tablosunun oluşabileceği bilinmelidir. Sodyum tuzları da hiperozmotik laksatifler olup, özellikle sodyum bifosfat veya sodyum fosfat bu amaçla lavman şeklinde kullanılır. Ölümcül hiperfosfatemisi, hipokalsemi ve hipernatremiye yol açabileceğinden kedilerde kullanılmamalıdır. Şeker alkoller ise mannitol ve sorbitol olup, bağırsaklar tarafından zayıf bir şekilde emilir ve kalın bağırsakların son kısımlarında fermentasyona uğrar. Laktüloz sentetik bir disakkarit olup, kalın bağırsaklarda asetik, laktik ve diğer organik asitleri üreterek ozmotik bir etki gösterir. Megakolon bulunan kedilerde kronik konstipasyonun tedavisi için kullanılabilir. Ayrıca hepatik ensefalopati durumlarında, kalın bağırsaklarda asitliği artırır ve emilemeyen amonyum iyonlarının şekillenmesine yol açarak, karaciğer üzerinde amonyağın detoksifikasyon yükünü azaltır. Polietilen glikol 3350 ise suda çözünebilir bir polimer olup, özellikle konstipasyon tedavisinde kullanılan bir ilaçtır. Bağırsaklardaki mikroflora tarafından metabolize edilmez ve bağırsaklardan minimal seviyede emilir. Her bir molekülü su ile hidrojen bağları oluşturur ve sonuç olarak ortaya çıkan yüksek ozmotik basınç ile bağırsak lümeninde suyun birikimini sağlamaktadır.

Hidrofilik kolloidler, absorbe edilemeyen sentetik veya doğal polisakkaridlerdir. Bu ürünler suyu tutarak bağırsaklarda sindirilemeyen madde miktarını artırır. Bu amaçla kullanılan ilaçlar arasında metilselüloz ve psyllium gibi ilaçlar yer alır. Ayrıca karbonhidratlardan köken alan lifler de bu ilaçlar arasında sayılabilir. Bu lifler, çözünmez yapıda bulunan karbonhidratlar olup, ince bağırsaklarda enzimatik sindirime karşı dirençlidir. Çeşitli bitkilerin ve tahılların hücre duvarında bulunur. En yaygın olarak kullanılan lifler ise selüloz, hemiselüloz, pektin ve nişasta türleridir. Neredeyse bütün karbonhidrat kaynakları bir miktar lif içermesine karşılık, kedi ve köpeklerde pirinç kabukları, mısır ve mısır yan ürünleri, soya fasulyesi kabuğu, pancar posası, kepek, fıstık kabuğu ve pektin içeren mamalar konstipasyon durumlarında diyet olarak kullanılabilir. Ayrıca lifle-

rin mamalara eklenmesiyle kolon sağlığı iyileşir, ağırlık artışı kontrol altına alınır, konstipasyonun yanı sıra ishale karşı da iyileşme şekillenir.

Dışkı yumuşatıcı amaçla sürfaktanlar kullanılır. Bu ilaçlar dokuzat sodyum, dokuzat kalsiyum ve dokuzat potasyum tuzları olup, yüzey gerilimini azaltarak dışkıda su birikimini sağlamaktadır. Bu ilaçlar aynı zamanda kolondaki mukoza hücrelerinde siklik adenosin monofosfat miktarını artırarak, iyon sekresyonuyla birlikte sıvıların permeabilitesini de sağlamış olur.

11. SONUÇ

Gastrointestinal sistem hastalıklarında tedavi başarısı; doğru etyolojik tanı, sistematik destekleyici tedaviler ve komplikasyonların önlenmesiyle mümkündür. Multidisipliner bir yaklaşım, iyileşme sürecini hızlandırır ve prognozu olumlu etkiler.

KAYNAKLAR

1. Kahn CM, Line S. The Merck Veterinary Manual. 10th ed. New Jersey: Merck and Co. Inc.; 2010.
2. Ettinger SJ, Feldman EC. Textbook of Veterinary Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2006.
3. Greene EC. Infectious Diseases of the Dog and Cat. 4th ed. Missouri: Saunders; 2012.
4. Nelson RW, Couto CG. Small Animal Internal Medicine. 6th Ed. Missouri: Saunders; 2020.
5. Washabau RJ, Day MJ. Canine and Feline Gastroenterology. 1st Ed. Missouri: Saunders; 2013.
6. Daure E, Ross L, Webster CR. Gastrointestinal ulceration in small animals: Part 2. Proton pump inhibitors and histamine-2 receptor antagonists. Journal of the American Hospital Association. 2017;53(1):11-23.
7. Squires RA. An update on aspects of viral gastrointestinal diseases of dogs and cats. New Zealand Veterinary Journal. 2003;51(6):252-261.
8. Hoskins JD. The Digestive System. In: Veterinary Pediatrics. Hoskins JD, ed. 3rd Ed. 2001. pp. 147-199.
9. Lidbury JA, Cok AK, Steiner JM. Hepatic encephalopathy in dogs and cats. Journal of Veterinary Emergency and Critical Care. 2016;26(4):471-487.
10. Lenox CE. Nutritional management for dogs and cats with gastrointestinal diseases. Veterinary Clinics: Small Animal Practice. 2021;51:669-684.
11. Patel PK, Patel SK, Rathore RS. Gastritis and peptic ulcer diseases in dogs: A review. International Journal of Current Microbiology and Applied Sciences. 2018;7(3):2475-2501.
12. Malewska K, Rychlik A, Nieradka R, Kander M. Treatment of inflammatory bowel disease (IBD) in dogs and cats. Polish Journal of Veterinary Sciences. 2011;14(1):165-171.
13. Center SA. The liver, biliary tract, and exocrine pancreas. In: Small Animal Pediatrics. Peterson ME, Kutzler MA, eds. 2010. pp. 368-390.